

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

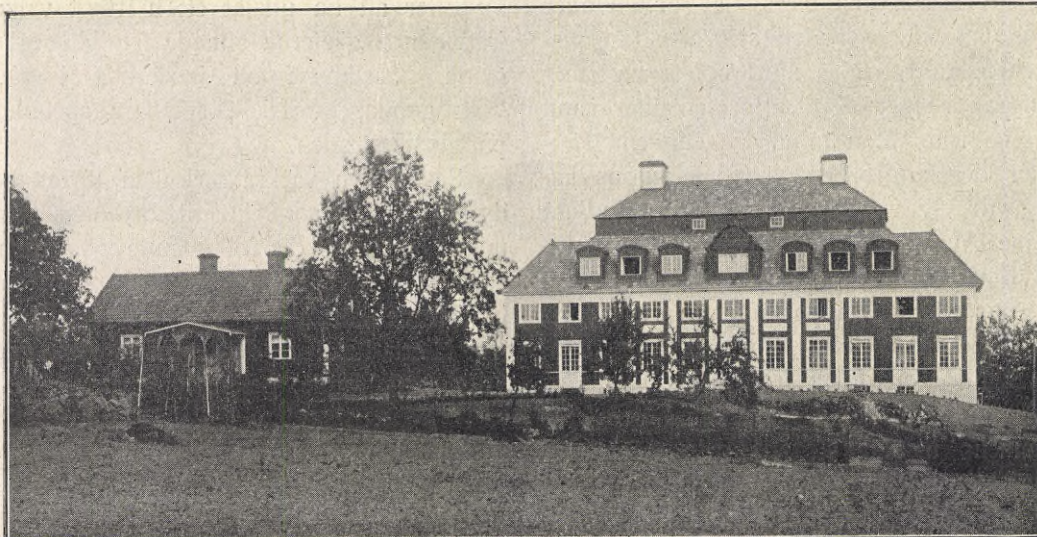
N:r 37.

Stockholm den 14 September 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år.. kr. 4: 50 1/3 år.. kr. 2: 50 1/4 .. " 3: 50 1/4 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1911, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonsspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 1/2%, 10 ggr 10 1/2%, 20 ggr 20 1/2%, 50 ggr 25 1/2%. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	--	---	---

Invigningen af Fredrika-Bremer-Förbundets landthushållningsskola.

Det är feststämning öfver Rimforsa den 13 september. Det nya skolhuset har i dag blifvit högtidligen invigd. Med tåg från Linköping anlände skolans gynnare och vänner; redan förut hade traktens befolkning, män och kvinnor, talrikt infunnit sig.

Kl. 5 e. m. voro alla församlade i det nya huset, där vi välkomnades af skolans föreståndarinna, fröken Louise Nathorst-Böös, och den högtidliga invigningen med tal och sång ägde nu rum. Fru Li-

zinka Dyrssen höll hälsningstalet och fröken Gertrud Adelborg, hos hvilken tanken på denna skola först uppstått, kunde nu med glädje redogöra för skolans uppkomst och utveckling. Därpå följde den stora kaffedrickningen och så glanspunkten: "Skolans föreläsning", som det programenligt hette. Det är också en skola att föreläsa; läget är härligt på en höjd utmed Åsundens sjö. Planen till byggnaden är gjord af professor Clason; där står nu ett tvåvåningshus i

gammal herrgårdsstil. Alla de besökande uttrycka sin glädje och belåtenhet; allt är ändamålsenligt och enkelt och därtill så vackert. Man beser lärosalar, slöjdrum, samlingsrum, kök, vind och källare och ej att förglömma elevernas ljusa, glada boningsrum — allt var så hemtrefligt.

Men för det nya husets skull, fick man ej glömma skolans hjärtebarn, småbrukarehemmet och mejeriet, och dessutom ladugården med kor, grisar och höns, och så fröken Melanders trädgård med alla de härliga grönsakerna. Skolan har också åker och äng.

Alla de besökande sågo glada och belåtna ut, men lärarinnor och elever, de strålade; det var ju ej heller underligt. De hade varit med olycksnatten på vå-

ren 1910, då det gamla skolhuset brann ned, och de hade då varit tappra "brandsoldater". De hade sedan omedelbart kvarterat in sig i småbruket och de kringliggande bondgårdarna och på så sätt hållit skolan gående. Det var ju ej underligt att de nu jublade.

Kl. 8 bjöds på en aftonmåltid, som visade hvilka skickliga matlagerskor eleverna hunnit att bli, och så skedde uppbrottet. Alla gäster skildes helt säkert från Rimforsa med en önskan om lycka och välsignelse åt denna skola, som skall sända ut lärarinnor, som i sin ordning vilja räcka hjälpande händer åt kvinnorna i de svenska allmogehemmen.

Det Internationella Kvinnoförbundets möte i Stockholm.

Såsom framgick af det i förväg offentliggjorda programmet för det Internationella Kvinnoförbundets möte i Stockholm var detsamma af en strängt enskild natur. Något tillfälle att närvara vid förhandlingarna, som togo sin början onsdagen den 6:te i Järnkontorets smakfullt prydda lokal, hade på denna grund icke kunnat beredas pressen. Vi se oss således endast i stånd att redogöra för de större mötena.

Det första af dessa var det ståtliga välkomstmötet onsdag afton på Grand Hôtel. Vid inträdet i den af ljus strålande festsalen möttes blicken af en vacker fonddekoration af skilda nationers flaggor. Under denna, på salens långvägg, var en större estrad placerad, hvilken efter hand fylldes af de olika nationalförbundens ordförande eller deras representanter samt af styrelsefunktionärerna. Man upptäckte den ena kända gestalten efter den andra, dr Alice Salomons karaktärsfulla drag, dr Ogilvie Gordon i sin förbindliga älskvärdhet, M:me Avril de Sainte Croix, fransyskt liflig, dr Gertrud Bäumers af intelligens lysande ansikte, fröken Gina Krogs ståtliga apparition, den från röstrettskongressen välbekanta Frau Minor, och många andra. Bland svenskorna trädde fru Eva Upmark främst fram, hälsande sina gäster med den fulländade världsdamens utsökta elegans och förbindlighet. Fru Anna Hierta-Retzius, Svenska Nationalförbundets hedersordförande, hyllades, då hon ganska sent, strax före Lady Aberdeen, infann sig, med att en bukkett rosor öfverlämnades till henne och hon fördes upp till sin plats på estraden närmast till höger om dr Ogilvie Gordon. Och till sist anlände det Int. Kvinnoförbundets ordförande, hennes excellens Lady Aberdeen. Förd af fru Upmark fram till estraden, där en charmant blombukett öfverräcktes henne, hälsade hon älskvärdt förbindligt åt alla sidor och tog plats till vänster om ordförandens stol, öfverlämnande åt fru Upmark ordförandeplatsen, medan denna höll sitt hälsningstal.

Fru Upmark framhöll förbundets syfte att närma de olika ländernas kvinnor i ett arbete för mänsklighetens välfärd samt citerade förbundets motto: "Allt det i viljen människorna skola göra Eder, det gören I ock dem". Till detta, sade hon, hade förbundets ordförande Lady Aberdeen lagt sitt eget: "Intet är omöjligt; hela skilnaden mellan hvad som är svårt och hvad som är omöjligt är, att det ena kan utföras genast, det andra tar litet mera tid", och hon tackade henne för att hon i sitt ledareskap af förbundet tillämpade denna sats.

Efter att ha uttalat ett hjärtligt välkommen till de främmande gästerna slutade fru Upmark med att uppmana svenskorna att instämma i vår nationalsång "Du gamla, du fria", som nu spelades af orkestern på musikestraden.

Sedan den vackra melodien förtonat, reste sig Lady Aberdeen, som intagit ordförandeplatsen, och uttalade sitt och de främmande gästernas tack för det storartade mottagande, som beredts dem, och öfver hvilket de kände sig djupt rörda. Vändande sig till fru Hierta-Retzius, det svenska förbundets f. d. mångåriga ordförande, betonade hon hur väl Sverige alltid varit representeradt vid de internationella mötena och uttalade sin glädje öfver att det var i Sverige, som det nuvarande mötet fick hållas. Hon talade om förbundets arbete under de gångna aderton åren, om den styrka, som låg i sammanslutningen, och uttalade till sist en uppmaning till att ingå i förbundet, detta "folkens systemskap".

Därefter upplästes en del telegram, bland hvilka märktes ett från drottningen — från konungen hade redan vid lunchen på f. m. ett hälsningstelegram ingått. Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt hade sändt telegrafisk hälsning, likaså en del enskilda personer.

Förbundets vice ordförande, dr Ogilvie Gordon, tog därefter till ordet. Hon talade om förbundets syf-

Juvel-, Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

DAGNYS LÄSARE
 böra gynna
DAGNYS ANNONSÖRER

te och påpekade de olika frågor förbundet upptagit på sitt program, såsom fred och skiljedom, kvinnans medborgarrätt, folkhygien, uppfostran, kampen mot hvita slafhandeln, samt redogjorde för de olika kommittéernas arbetssätt.

Därefter framburo de olika ländernas representanter hälsningar från sina nationalförbund, och för hvarje särskildt land spelades därvid detta lands folksång. Det var högtidligt och vackert, och för hvarje gång reste sig de närvarande, därmed hyllande landet och dess representant. Canada kom först i ordningen, ett tack för sist troligen. Därpå Tyskland, företrädt af dr Gertrud Bäumer, som i sitt korta formfulländade anförande hann med att gifva så mycket af innehåll och värde. Hon betonade samhörigheten af svensk och tysk kultur, tackade för hvad de tyska kvinnorna lärt af de svenska, uppehöll sig vid det litterära utbyte, som ägt och äger rum mellan Sverige och Tyskland, därvid särskildt omnämmande Fredrika Bremers skriftställarskap. Hon nämnde till sist att hon med glädje hört att det tyska språket skulle vara det grundläggande utländska språket i våra skolor samt sade sig finna detta vara ett erkännande af den nära stamfrändskapen.

Bland öfriga talare märktes Englands representant, Mrs Edwin Gray, M:me Avril de Sainte Croix för Frankrike, Mrs Dobson för Australien, som med obegränsad gästfrihet inbjöd alla till sitt unga land, Frau Daisy Minor, som i Frau Hainischs ställe framförde Österrikes hälsningar, grefvinnan Bourbon dell' Monte, som talade om det unga italienska förbundets arbete, Schweiz' representant, som önskade att en internationell hymn skulle diktas, Hollands, Ungerns, Serbiens representanter, som alla förde fram sina lands hälsningar. För de skandinaviska länderna talade fröken Forchhammer, Danmark, i några vackra ord berörande den känsla af nära samhörighet, som hon så starkt förnummit när Sveriges nationalhymn togs upp, dr Alexandra Gripenberg, Finland, talade om hvad kvinnorna i en liten nation kunna göra för att, om äfven i en mindre krets, befordra rättfärdigheten, och fröken Gina Krog, Norge, betonade det intresse och den sympati, hvarmed man i hennes land följde framstegen i Sverige. Hon uttalade sin åsikt om att först med den politiska rösträttens erhållande kunde kvinnorna med verklig framgång fullfölja sina sträfvanden för skilda mål — och sin önskan för de svenska kvinnorna att snart erhålla politiskt medborgarskap. Den sista talarinnan var Rysslands representant, dr Wachtin, som gaf en längre, af undertryckt lidelse skälfvande skildring af det förtryck de ryska kvinnorna lefvat under sedan långt tillbaka i historisk tid.

Härmed var mötet slut, och sedan Lady Aberdeen riktat några förbindliga tacksamhetsord till de svenska värdinnorna och till musikanförelaren, som så vackert medverkat vid aftonens fest, aflägsnade sig de närvarande.

Öfverallt hörde man entusiastiska ord om afto-

nens ståtliga möte och de svenska kvinnornas älskvardhet.

Fredagen den 8 hölls det stora offentliga mötet i K. F. U. M:s hörsal, då frågan "Hvad bör göras för våra flickor och gossar efter slutad skolgång?" stod på programmet. Ordförande för aftonen var fröken Ellen Terserus, Lady Aberdeen var nämligen hindrad att närvara. Tyskan var denna kväll det officiella språket, äfven om två af talarna, dr Ogilvie Gordon och fröken Milow, begagnade sig af engelska. När det tillkännagafs att en tredje talare, prof. Kease, talade antingen tyska eller engelska, hvilket auditoriet önskade, afgjorde de högljudda ropen på tyska saken till detta språks fördel. Den svenska ordföranden höll själf sitt inledningsföredrag, hvori hon redogjorde för det Int. Kvinnoförbundets syfte, på flytande tyska.

Den första utländska talaren var dr Ogilvie Gordon, som i ett särdeles intressant och medryckande föredrag berättade om tillkomsten af de med folkskolorna förbundna upplysningsbyråer för den arbetssökande ungdomen, som, på hennes eget initiativ och kraftiga medverkan, inrättats i Skottland — och sedermera äfven i England. Hon framhöll vikten af att när gossen och flickan slutat skolan, som i Skottland vid en ålder af 11, 13—14 år, gifva dem handledning och stöd och hjälpa dem att komma in i ett för dem passande och lönande yrke. I Skottland ställer det sig så, att en del yrken, för hvilka ingen särskild utbildning fordras, är begynnelselönen jämförelsevis ganska hög, likaså kunna en del alldeles temporära anställningar, som t. ex. springossens, vara ganska fördelaktiga. På denna grund blir det en stor tillströmning till dessa yrken, då däremot sådana, till hvilka en viss utbildning behöfves och där ofta begynnelselönen är låg — däremot framtidsutsikterna bättre än i de yrken, där ingen särskild kunskap fordras —, draga mycket få till sig. För att nu barnen och deras målsmän skulle få ögonen öppna för att icke alltid det närmast liggande är det bästa, ha upplysningsbyråer, där direkta siffror lämnas angående löneförhållanden i de olika yrkena, upprättats i Skottland, och detta i ett samband med folkskolorna. Det var en mycket intressant historik dr Gordon lämnade af arbetet för denna förtjänstfulla sak. Hon slutade med att framhålla att Sverige vore det land, som vore alldeles särdeles lämpadt för att snart inrätta en dylik institution, då vägen till densamma är banad genom de af fru Anna Hierta-Retzus instiftade arbetsstugorna.

Nästa talare var Frau Daisy Minor, som uppläste Frau Marianne Hainisch's redogörelse för hvad som i samma riktning gjorts i Österrike och som slutade med några varmhjärtade ord om hvad som bör göras för ungdomen.

En af Amerikas representanter, professor Kease, lämnade i ett lifligt och spirituellt föredrag meddelanden från sitt land — framtidslandet, som icke har någon forntid och som därför med glädje och tacksam-

het tager emot af den gamla världen hvad den har att bjuda af samlade erfarenheter, såsom ungefärligen hennes ord föllö. De särskilda förhållandena i Amerika skapade särskilda svårigheter men också i vissa fall bättre och lyckligare omständigheter än i Europa. Dr Gordons vackra tanke hade upptagits äfven i Amerika, och denna sommar hade i Newyork en sorts fortsättningsskola upprättats.

Aftonens sista talare var fröken Cecilia Milow, som med värme talade om hvad som bör göras för att väcka ungdomens ansvarskänsla och redogjorde för sin verksamhet inom Kungsholmens ungdomsklubb, betonande det uppfostrande moment klubblivet kan blifva för ungdomen.

Fröken Terserus avslutade mötet med att vända sig till den närvarande folkskoleinspektören prof. von Scheele med en fråga om denne skulle vilja yttra sig i saken. Prof. Scheele yttrade då, att han just var sysselsatt med att studera dr Gordons arbeten och broschyrer i denna fråga, och att han ansåg sig kunna utlofva, att om dr Gordon om några år komme tillbaka till vårt land, så skulle äfven vi då ha upplysningsbyråer. Stormande handklappningar följde på detta uttalande.

* * *

På grund af tidningens pressläggningsförhållanden kunna vi icke i dag redogöra för måndagens möte och afskedsfesten på Hôtel Royal utan återkomma därtill i följande nummer.

En rad af enskilda fester, såväl som det kungliga gardenparty't i Logården, ha hållits under den mest animerade stämning, och de utländska gästerna ha varit entusiastmerade öfver det storartade mottagande, som bereds dem.

E. K—n.

Hvem har brutit neutraliteten?

Under sommarens diskussion har det från vissa håll klagats öfver att L. K. P. R:s neutralitet har brutits. Jag skall be att här få framlägga en liten undersökning af förhållandet.

Hvad innebär begreppet L. K. P. R:s neutralitet? Att L. K. P. R. arbetar endast och uteslutade för kvinnans politiska rösträtt och icke för någon som helst annan fråga. L. K. P. R. får således hvarken sätta sig till doms öfver eller agitera för något annat än rösträtt. Flera gånger har det försökts att förmå L. K. P. R. att verka för andra behjärtansvärda sträfvanden, t. ex. nykterhet, fred, uppfostran, men trogen sin neutralitet har L. K. P. R. alltid afhållit sig ifrån att organisera dylik verksamhet. Den har ej sällan fått uppbära klander för sin principfasthet, men detta har alltid lämnat rum för erkännande af klokheden i dess politik.

En följd af neutraliteten är, att L. K. P. R. utan hänsyn till person och till andra frågor samarbetar med alla enskilda och organisationer, som vilja kvinnans politiska rösträtt, men motverkar alla enskilda och organisationer, som motarbete kvinnans politiska rösträtt.

Det är detta, som är afgörande för taktikfrågan.

Om L. K. P. R. skall afgöra sin ställning till excellensen Lindman, så har den icke att ta hänsyn till något annat än hans ställning till kvinnans politiska rösträtt. Om L. K. P. R. resonerade så här: "Excellensen Lindman är visserligen emot kvinnans politiska rösträtt, men efter som han uttalar sig så vackert i fråga om den religiösa renässansen och efter som han trots allt motstånd genomfört F-båten, är han oss så sympatisk, att vi vilja främja hans idéer, alltså äfven motståndet mot kvinnorösträtten", så skulle det vara orimligt, ty därmed vore neutraliteten bruten.

Nu finnas högerkvinnor, som klandra L. K. P. R. för dess opposition mot exc. Lindman. Till äfventyrs anse de, att hr Lindmans förtjänster om landet äro så stora, att de göra honom till auktoritet äfven för L. K. P. R., och särskildt i fråga om L. K. P. R:s lifsfråga, och fordra därför, att L. K. P. R. skall låta hr L. bestämma dess taktik i denna lifsfråga. För hvarje något så när tänkande människa är det ju klart, att något sådant är alldeles omöjligt. Om L. K. P. R. icke opponerade mot hr L., skulle den bryta sin neutralitet, ty den skulle då af hänsyn till andra frågor undanskjuta undersökningen af hans ställning till dess egen fråga. Endast genom att prononcera sin indignation mot hans uppfattning af kvinnorösträtten och sin opposition mot hans råd till konungen och hans åtgärder för att motverka L. K. P. R:s sak, iakttager L. K. P. R. sin plikt gent emot neutralitetskrafvet: att utan hänsyn till person och till andra frågor främja och verka för rösträttskrafvet.

Ur samma synpunkt måste L. K. P. R. bestämma sin ställning till ledarna för de riksdagspartier, som uppfört dess fråga på sina program. När högerkvinnor fordra att L. K. P. R. skall känna deras förargelse öfver hrr Staaffs och Brantings politik och för den skull vända dem ryggen, ehuru de arbeta mot samma mål som L. K. P. R., så fordra dessa högerkvinnor, att L. K. P. R. skall bryta sin neutralitet och vägra samarbete af hänsyn till person och till andra frågor, som icke hafva med L. K. P. R:s verksamhet att göra.

På samma sätt måste L. K. P. R. bestämma sin ställning till partierna. Den kan naturligtvis icke nedlägga sin verksamhet — det vore själfmord. Den kan icke förlama sin egen verksamhet genom att hålla sig passiv just i den tid som förbereder dess frågas afgörande af statsmakterna. Hade den det gjort, då hade jag för min del måst nedlägga all verksamhet för rösträtten, ty jag hade tänkt så här: "Om detta är eliten af politiskt mogna svenska kvinnor, hurudana äro då de öfriga? Om kvinnor, som så remarkabelt bevisat sin omogenhet, skulle få deltaga i allmänna angelägenheter, måste man vara

Engelska

lektioner och öfversättningar

af Mr E. ADAMS-RAY.

Allm. tel. Vasa 4 15 (kl. 12-1, 5-7 e. m.)

Freja-Magasinet.
Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

beredd på att just då plikt och klokhet fordrade aktion, skulle de rösta för passivitet. Sådant kunde bringa landet i stor fara, och denna måste förekommas genom att hindra svenska kvinnor att få bära något ansvar förr än de blifvit mogna att bedöma hur och när det skall handlas samt äga tillräcklig sinnesnärvaro att också verkligen handla."

Ett beslut i motsatt riktning mot det, som fattades, hade visserligen icke brutit neutraliteten men hade bevisat, att denna neutralitet varit af samma art som barnets, d. v. s. den som kommer af bristande omdömes- och maktförmåga. Denna neutralitet kan visserligen under särskilda omständigheter försvaras. Så t. ex. fattade Skaraborgs länsförbund i våras beslutet att icke deltaga i valagitationen, men detta beror därpå, att förbundet är nybildadt, att det saknar ekonomiska resurser och att ingen annan medlem än undertecknad var villig att gå ut i valarbetet. Att under sådana förhållanden fatta storartade beslut och ge vackra löften, det hade varit som om ett barn anmält sig till officerstjänst. Det hade varit löjligt.

Men ett sådant skäl föreligger icke för L. K. P. R., ty dess resurser äro i många afseenden synnerligen goda, och det hade varit långt bättre, om ej en del högerkvinnor låtit sig oroas af högerns ytterligt klumpiga och lätt genomskådade försök att få dem att splittra dess verksamhet. Att fru Lizinka Dyrssen och fröken Cecilia Milow måste gå ut ur L. K. P. R. var ju alldeles naturligt, ty om man har högerns åskådning äfven angående rösträtten, kan man gifvetvis icke tillhöra en förening, som verkar för att omedelbart skaffa kvinnorna rösträtt. Samma är förhållandet med de kvinnor, som resonera så här: "jag har trott, att det skulle vara rätt bra om kvinnorna finge rösträtt, men när nu högern säger, att vi icke äro mogna, så äro vi ju omogna, och då vilja vi visst icke ha rösträtt". — Dessa kvinnor bevisa genom sin höggradiga politiska omogenhet högerns sats, och de komma med all säkerhet icke att trifvas i en aktiv och neutral förening. Att bilda en förening af sin egen färg böra de nog afstå ifrån, ty en förening på basis af politisk omogenhet och med programmet: "rösträtt när hr L. vill det", är en föga tilltalande företeelse. Jag antar, att dessa kvinnor finna sig bäst i den stilla vrå, som någon andlig förmyndare visar dem till, men modernt föreningslif hotar nog allt för mycket denna älskliga undergifvenhet under den höges behag.

En politisk förening måste gifvetvis handla i hvarje stund som kräfver handling samt begagna alla de vapen den politiska arsenalen bjuder på. I detta fall är det samarbete med de partier, som ställt upp dens fråga, mot de partier, som arbeta mot den. Om L. K. P. R. af hänsyn till dessa partiernas medlemmar, dessas samhällsställning, ekonomi, renommé o. d. eller af hänsyn till de öfriga frågorna på deras program beslutit sig för att icke handla till förfång för högern och icke handla till favör för vänstern, så hade L. K. P. R. brutit sin neutralitet. Den högerkvinna som fordrar att L. K. P. R. af hänsyn till högerns öfriga programpunkter icke skall hindra eller t. o. m. skall verka för att så många högermän

som möjligt komma in i riksdagen och som fordrar att L. K. P. R. af hänsyn till vänsterns öfriga programpunkter skall underlåta att arbeta för vänsterns kandidater, hon fordrar att L. K. P. R. skall bryta mot neutralitetsprincipen, ty att i detta nu stödja högern och underlåta att stödja vänstern vore icke blott att verka för andra frågor än rösträtt, utan det vore att verka för andra frågor framför rösträtt.

Svar å den uppställda frågan kan enligt mitt förmenande icke bli mer än ett: "ingen har brutit L. K. P. R:s neutralitet, ty den är icke bruten".

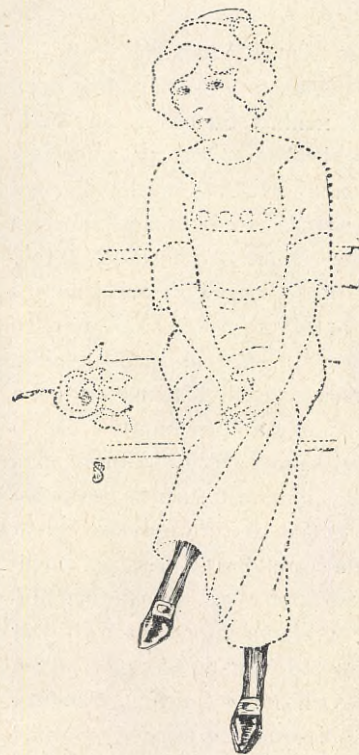
Om L. K. P. R. varit passiv, hade med all säkerhet högerns ifriga kvinnoaksfiender varit de första att ta detta till intäkt för sin kamp att utestänga kvinnan från medborgarrätten.

Lika orimligt som att begära att L. K. P. R. skulle vara passiv, är det att begära att L. K. P. R. skulle arbeta lika mycket för alla de politiska partierna. Den nu genomförda verksamheten är enligt min uppfattning den enda, som på samma gång tillfredsställer krafvet på aktivitet och krafvet på neutralitet.

Hvilken annan taktik skulle kunna delta?

Jenny Velander.

GYNNA DAGNYS ANNONSÖRER!

Färdiga Klädningar

fr. Kr. 40—115.

Alla slag af
Bal-, Supé- och
Middagsklädningar.

Sorgbeställningar
utföras på dagen.

**A.B. NORDISKA
KOMPANIET,
STUREPLAN.**

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörn af Malmskillnadsgatan.

Välsorteradt lager af **Pälsvaror.**

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

A/Im. tel. 115 85.

Rikst. Norrm. 241.

Annonsera i Dagny!

Biograferna och Statens biografbyrå.

Gå uppför Drottninggatan en afton — Drottninggatan eller någon annan af Stockholms större stråkvägar — och gif akt på hvar människohoparna göra halt och flocka sig tätast.

Det är framför biograferna de samlas, unga och gamla, män och kvinnor — och barn, barn i massor. Framför programmen med deras rafflande rubriker: Pariserlif — Stockholms frestelser — Attentatet mot expresståget — Den farliga åldern — Badlif i Mölle och allt hvad de heta, dessa "succèsnummer", hvilkas affischillustrationer i bjärthet och osmaklighet ej lämna något öfrigt att önska. — Utanför porten till nöjestemplet står vinkande och inbjudande en individ, skrudad i en dräkt så lysande att han i barnens, liksom i den vid dylik prakt ovane landsortsbons ögon ter sig så grann som minst en kung.

Och in genom dörren går strömmen af människor, fullvuxna och barn — barn i massor, in till den skrällande musiken, den förskämda luften och de jagande bilderna från Paris och Mölle och jorden rundt. Kväll efter kväll, kväll efter kväll året rundt, till dess hvartenda Stockholmsbarn på pricken vet hur man plundrar ett järnvägståg och hur det går till vid en supé på tu man hand å en tredje klassens restaurant.

Kom sedan och klaga på "ungdomens förvildning", "vår tids slappa moral" med mera i den vägen, — undra sedan öfver att hemmets nöjen, högläsning, sagostunder framför brasan, forna tiders stillsamma "sittlekar" ej längre tillfredsställa det uppväxande släktets nöjeslystnad! Åh nej, kom ej med undran och beklaganden och hufvudskakningar — allt med händerna i kors! Sådant tjänar till ingen nytta. Ty hvad som här behöfs är ej att prata utan att handla.

De finnas också lyckligtvis som ha handlat.

Jag kommer just från Kungsgatan 16, där den nyinrättade institution, som bär namnet Statens biografbyrå, är installerad sedan den 1 september. Och jag sitter och återkallar i minnet allt som en af byråns granskningsmän, sem. adj. Maria Louise Gagner — som bekant själen i det arbete som hittills nedlagts på åstadkommandet af biografensur — berättat mig. Hur Pedagogiska sällskapets i Stockholm biografkommitté år 1908 bildades — hur ett föräldramöte hölls, där "luften var mättad med indignation" och där bland de församlade blott fanns en enda mening: Kamp mot det dåliga på biograferna! — hur fröken Gagner år 1909 sändes för att utomlands studera saken på olika håll, — hur man arbetat entusiastiskt och intensivt utan att i början dock våga afse annat än att påverka dels allmänna opinionen, dels polismyndigheterna i riktning att åstadkomma en välbehöflig höjning af halten hos det som biograferna bjödo på och hur man först för en aflägsen framtid vågade hoppas på en lag angående biografensur. Och nu då denna framtidsdröm blifvit verklighet, då biografförordningen kommit till stånd och skall träda i kraft i december detta år — hur man knappt kan sätta sig in i att allt gått så

fort och bra, hur man är fylld af tacksamhet öfver hvarje god handräckning som skänkts och hur man med ljust sinne ser framåt mot det myckna arbetet och den myckna välsignelsen däraf.

"Drag nu inte bara fram mig och mitt verk — det göra tidningarna allt för ofta", sade fröken Gagner. Men — hur kan den staden döljas som ligger på ett berg, hur kan den undgå att ses, som ställt sig i spetsen i kampen för en idé? "Tala om alla de andra, som arbetat för saken" — och vi påminna därför om kommitténs förste ordf., rektor Sten Lagergren och hans utomordentligt viktiga arbete, om häradshövding Cronwall, som jämte fröken Gagner och direktör Magnusson tillsatts som sakkunnig och "med hvilken det var en glädje att samarbeta", om arbetsutskottet, där bland andra fröknarna Lilly Engström och Mathilda Widegren nitiskt verkat, om pressen, som allt från början visat sig intresserad och tillmötesgående. Det pekuniära understöd, utan hvilket arbetet ej skulle kunna bedrivas, har lämnats af fru Anna Retzius samt ur Lars Hiertas fond.

Mycket arbete har nedlagts på att få biografensuren till stånd — nu kommer arbetet med denna censur. Granskningsmännen, bland hvilka fröken Gagner är en, få sanneligen ej lata sig. Från och med december detta år komma nämligen i hela Sverige inga biografbilder att få förevisas, hvilka ej genomgått censur å byrån. Och man kan förstå hur tröttande för både ögon och nerver det skall vara att kanske fem timmar i sträck se den ena filmen efter den andra rullas upp. Byrån har ett särskildt mörkrum med full apparat för kinematografföreställning, där granskningsmannen vid sitt lilla med blindlykta försedda bord gör sina anteckningar om bildernas lämplighet och ger sina eventuella order om hel eller partiell konfiskering af desamma. —

Sist en liten historia från fröken Gagners erfarenheter. — En liten flicka beskref ett biografnummer hon sett, uppjagande rysligt, men "åh, så förtjusande! Det är så roligt att man knappt kan sitta stilla, man darrar i hela kroppen — det är precis som då man sitter och väntar hos tandläkaren". — Kan något klarare än denna lilla flickas ord göra det, visa hvilken sjuklig inverkan dåliga, upphetsande biografbilder ha på barnen — kan något bättre tala om hvilket stort behof som påkallade lagstiftningen angående biografensur?

Anna Harpen.

Kvinnliga yrkesskolan i Göteborg. K. m:t har i anledning af föreståndarinnans för Kvinnliga yrkesskolan i Göteborg, Maria Nordenfelt, gjord ansökning, medgifvit, att under en tid af 3 år från och med höstterminen 1911 utfärdadt godkändt afgangsbetyg från Kvinnliga yrkesskolans i Göteborg lärarinnekurs i handarbete skall medföra den rätt till lönetursberäkning för uppflyttning i högre lönegrad, som enligt nåd. kungörelse d. 29 okt. 1909 tillkommer lärarinna i handarbete, som genomgått af K. m:t för ändamålet godkänd lärarinnekurs i handarbete.

Gustaf Vasas yngsta dotter.

Af *Sophie Charlotte v. Sell.*

Från tyskan efter förf:s manuskript.

II.

I Lifland hade emellertid ärkebiskopen och orden hyllat konungen af Polen. Orden upplöstes. Dess område förlänades som hertigdömet Kurland åt den siste ordensmästaren. Wilhelm ansåg, att om Kristoffer varit på platsen skulle han ha erhållit det. Och om han nu anslöte sig till Polen, skulle han åtminstone kunna rädda sin rätt till ärkebiskopsdömet. Men Kristoffer afstod från hyllning och återvändande. Den orsak han angaf var troheten mot riket, men i verkligheten leddes han af andra motiv.

Den 24 februari hade den svenske rådsherrn Schiefer i egenskap af kungligt sändebud inträffat i Schönberg, där Kristoffer uppehöll sig hos sin moder. Erik XIV lofvade skaffa Kristoffer besittningsrätt till ärkestiftet Riga och trygga honom i denna mot ryssarna samt att gifva honom sin systems hand. Rigas förhållande till den svenska kronan skulle vara alldeles liknande konungens bröders, hvilka enligt Gustaf I:s testamente innehade Finland och Södermanland. Sedan Kristoffer ingått i underhandlingar härom, kunde han icke längre sluta sig till Sveriges fiende, Polens konung. I september begaf han sig på Eriks inbjudan till Sverige.

Den mecklenburgska lands- och familjepolitiken fann detta steg från Kristoffers sida oerhördt. Meddelandena från hans moder, som rådt honom att sluta sig till Sverige, lämnade Kristoffer snart ej mera i tvivel om att hans bröder betraktade honom som en förrädare. Ty de med hvarandra besläktade furstarna vid den kontinentala delen af Östersjökusten — Danmark, Preussen och Mecklenburg — betraktade Vasakonungarna som uppkomlingar. Erik åter, hvars här och flotta vann så många framgångar i och omkring Östersjön och som syntes hysa vidtomfattande planer, föreföll dem som en gemensam farlig fiende.

Männe den väl ganska ståtliga unge prinsen vid denna tid gjorde något intryck på den barnsliga Elisabeth och hennes ungmöbehag på honom? Det skulle man nästan kunna antaga.

Den 31 oktober 1562 undertecknade den mecklenburgske fursten fördraget med Erik, och vid jultiden anlände han till Reval. Förbundet skulle tills vidare hållas hemligt af båda parterna. Men Svante Sture, guvernören öfver Estland, ståthållaren öfver Pernau, Clas Fleming, och fältöfversten Charles de Mornay skulle på allt sätt lämna bistånd åt koadjutorn.

I februari dog ärkebiskop Wilhelm. Kristoffers rätt till efterträderskapet bestreds af ingen, ej ens af Polen. Landet var benäget för honom, ty utsikten att fullkomligt förpolskas väckte allvarliga bekymmer. Men Polen och Riga voro ense om att koadjutorn först och främst måste svära tro- och huldhet till konung Sigismund August.

Ty dennes öfverhöghet hade landet en gång erkänt. För att vinna tid återopade Kristoffer sig på sina förpliktelser mot kejsaren, men måste därför ständigt vara beredd på fiendtligheter från polackerna. Men som tsaren mot slutet af året tillfogade konungen ett svårt afbräck, kunde denne för tillfället intet företaga. Svenskarna framträngde mot söder från Pernau. De polska besättningarna i ärkestiftets fasta platser voro för svaga att göra allvarligt motstånd. Men Erik måste vara på sin vakt, ej blott mot Danmark, utan äfven — och detta i kanske ännu högre grad — mot sin broder Johan i Finland. De svenska hjälptrupperna, som Kristoffer slutligen hade måst tillkalla och med hvilkas hjälp han hade tilltvingat sig hyllning från en stor del af ärkestiftet, måste till följd af kriget med Danmark åter draga mot nord. Och Mornay måste af samma skäl afbryta sitt redan påbörjade tåg för att eröfra Riga. Sommaren 1563 belägrades och tillfångatogs Johan i Åbo.

Det öfverallt spridda, men af koadjutorn ständigt dementerade ryktet om hans förbindelse med Sverige bekräftades emellertid inför hela världen genom de svenska truppers ingripande till hans förmån. Polen framryckte nu mot honom. På en ö i Dyna inneslöt och tillfångatogs han af polska soldater. För att utverka en utlämning till Tyskland afträdde hertigen till konungen alla stiftets fästningar och löste undersåtarna från deras ed. Detta afstående skulle naturligtvis upphävas, menade den svingviniske hertigen, så snart svenskarna åter eröfrat ärkestiftet och insatt honom i hans rättigheter. Men denna list lyckades ej. Den polske konungen höll honom först i ett lindrigare, sedan i ett allt strängare fängelse och lät föra honom från Riga till Polen, där han släpades omkring till flere olika orter. Då nu äfven ett bref från Erik till Kristoffer uppsnappades, af hvilket de bådas förbindelse klart framgick, hjälpte intet förnekande längre. Ett af den polske konungens villkor för Kristoffers frigifning var utlämnandet af dennes giftermålsfördrag, ett annat hertig Johans frigifning. Sigismund August visste naturligtvis, att den fångne så godt som intet inflytande kunde utöva härpå. Men han visste äfven, att Erik fortfarande umgicks med och af Göran Persson styrktes i planen att låta den af ständerna afkunnade dödsdomen öfver sin broder gå i fullbordan. Elisabet förenade sina böner med Karin Stenbocks, att han icke skulle göra detta. Männe hon visste, att hon därmed på samma gång bad för sin trolofvade? Kristoffer föreföll Polens konung som en gisslan, som visserligen icke betydde mycket i sig själf, men som han dock, eftersom det var den enda, icke ville släppa ur händerna, förrän hans systems och svägers öde hade säkerställts.

En beskickning, som Erik XIV 1564 sände till War-

schau med förböner, afvisades helt naturligt under hänvisning på Johans fångenskap. Hertiginnan Anna reste, sjuk och gammal som hon var, omkring i Tyskland för att förmå furstarna och framför allt kejsaren till ett ingripande till hennes älsklings förmån. Men ej ens beskickningar och aktstycken från riksöfverhufvudet kunde uträtta något.

När Erik 1567 frigaf sin broder ur fångelset, synes Kristoffer ha kunnat andas lättare. Hans fångelse blef nu något lindrigare. Den 16 juli samma år dog hertiginnan Anna, den enda människa som verkligen höll af Kristoffer. Han sörjde henne uppriktigt. I allmänhet inverkade den långa lidandestiden fördjupande och förädlade på hans dittills helt ungdomligt lättsinniga karaktär.

År 1569 försattes han äntligen i frihet. Han både gladdes åt och fruktade för hemkomsten. Endast af sin broder Karl kunde han vänta ett vänligt mottagande. Han kom tillbaka betydligt klokare än förr. Fortfarande var han öfvertygad om att ha lika stor rätt till sitt fädernesland som Johan Albrekt. I själva verket var ju också tvedelningen mycket angräpbar. Efter långa besvärliga underhandlingar tillerkändes Kristoffer amten Gadebusch och Tempzien med begränsad landsöfverhöghet, hvarjämte han erhöll ett årligt tillskott af 500 Taler. Men ännu åratäl därefter tryckte honom de skulder han måst göra i fångelset.

Året därpå försökte Kristoffer åter närma sig sin trolovade. Öfver trolofningens bestånd och giftermålets ingående hade den dåvarande konungen Johan att bestämma. Den af den hatade Erik inledda förbindelsen syntes ej behaga honom. Kanske fruktade han ock att genom den indragas i obehagliga brödratvister, en sak som han hade nog af i sin egen familj. Så snart Johan Albrekt nämligen fick reda på att hans bror tänkte på förnäring med Elisabeth, lät han bedja konungen ej taga någon befattning med Kristoffers förtal och ränker mot sin broder, när den förre kom till Sverige för att fullborda äktenskapet. Till en början gaf Johan därför undvikande svar: han ville ej tvinga sin syster till giftermål o. s. v., och slutligen kom ett kärft nej. På hans befallning måste Elisabeth nu skicka tillbaka Kristoffers skänker.

Snart yppade sig nya äktenskapsutsikter för båda parterna. Hertig Ulriks af Mecklenburg gemål, som också hette Elisabeth, var en dansk prinsessa, faster till konung Fredrik II. 1572 förmålde sig den kunglige brorsonen med hennes äldsta dotter, Sophie. Till deras första barns dop inbjöds också hertig Kristoffer. Hertiginnan Elisabeth tyckte bra om sin sväger, kände medlidande med hans ensamhet och penningbekymmer samt fann det väl slutligen också på tiden att hennes redan något bedagade syster Dorothea fick en make. Så ingicks i Kolding med hennes lifliga bistånd eller — som hennes gemål i ett bref till Johan Albrekt uttryckte saken — ”på gudomlig tillskyndan” en förlofning med Dorothea, hvilken snart efter följdes af giftermål.

Äktenskapet blef mycket olyckligt. Dorothea var nu år äldre än Kristoffer och dessutom sjuklig. Han medgaf

själf, att han gift sig med henne endast för hennes 18,000 guldens skull. Redan 1575 löste döden denna glädjelösa förbindelse.

Prinsessan Elisabeth af Sverige föreslogs emellertid för långt mera lysande partier: först för konung Henrik III af Frankrike, sedan för hans broder, hertigen af Alençon. Franske ministern Dautzin kallar henne i ett bref till sin konung ”en af de fullkomligaste furstinnor i Europa” och skildrar henne vidare på följande sätt: ”Man försäkrar mig att hon skall vara utomordentligt skön. Hon har mycket godt förstånd, är behaglig, har god hållning och vacker figur; man anser till och med, att hon öfverhufvud ej har några fel. Alla berömma hennes stora blygsamhet. I sanning, Sire, alla som känna henne prisa och ära henne för hennes dygder. Hon finner sitt nöje vid spinnetten och trakterar denna bättre än de flesta. Hon spelar äfven luta. Dessutom är hon af ett mildt sinnelag och välgörande.” — Dautzin bemödar sig ock om att vederlägga ryktet om att vansinnet skulle vara ärfeligt i vasaätten. Gustaf Vasas far hade visserligen varit en något obegåfvad man, men ingalunda förryckt. Af Elisabeths bröder var blott hertig Magnus vansinnig. Kung Erik fritar Dautzin från denna beskyllning, ehuru ständerna grundat hans afsättning därpå, att han tidtals var fullständigt från sina sinnen.

En fransk gesant vid namn Pinart reste också till Sverige i giftermålsunderhandlingar. Dessa måste emellertid afbrytas, emedan det franska prästerskapet bestämdt uttalade sig emot dottern till den furste, som infört reformationen i Sverige.

Halftannat år efter Dorotheas död förnyade Kristoffer sitt frieri till Elisabeth. Denna gång svarade konungen jakande, ”då hertigen vidhållit sin böjelse för Elisabeth”. Hvad som åstadkommit denna förändrade uppfattning hos Johan är omöjligt att säga. Möjligen fruktade han att ingen annan friare skulle kunna uppletas åt den tjugofemåriga system. Och som Sigismund August var död, kunde detta giftermål ej längre väcka anstöt hos de polska släktingarna. Elisabeth synes ha varit för förbindelsen. I ett bref till henne yttrade Kristoffer, att hon nog visste hur mycket af olyckor, bekymmer och vedervärdigheter han måst lida för sitt sinnes trofasthet mot henne. Förmodligen har hon med sin veka läggning alltid uppfattat saken så och därför aldrig helt förgätit honom. I de få bevarade breffen ur deras förlofningskorrespondens märker man en verkligt hjärtlig ton och en allt starkare längtan efter giftermålet. Men ”vedervärdigheterna” skulle ej upphöra ännu.

Fredrik af Danmark var högeligen vredgad öfver Kristoffers förlofning — vare sig det nu var för att han hatade Johan eller för att han fann troheten mot Dorothea för kortvarig — och retade upp hans svärfar däröfver. De båda beskyllde Kristoffer för förräderi mot det danska konungahuset samt hotade honom med hämnd om han icke afstode från sin fästnö. Den skymf, som tillfogats honom genom återsändandet af hans skänker, vore ej utplånad. Åtminstone borde han hafva inhämtat sin äldre broders och sin familjs hufvudmans (Johan Albrekt

hade dött 1576) samt danske konungens råd och gillande. Men Kristoffer förklarade, att han ej behöfde utverka deras tillåtelse. Han var 40 år gammal, och visste själf hvad han borde göra. Hade de kanske frågat honom till råds vid ingåendet af sina egna äktenskap? Återsändandet af hans gåfvor berodde på, att man då för tiden hade spridd falska och onda rykten om honom till det svenska hofvet, rykten, om hvars grundlöshet Elisabeth och konungen numera fullkomligt övertygat sig.

Nya svårigheter reste sig, då hertig Kristoffer utbad sig sina bröders och förmyndarens för Johan Albrekts unga söner medgifvande att utfästa amten Gadebusch och Tempzien som lifgeding åt prinsessan Elisabeth. Konung Fredrik fordrade till och med af Karl och Ulrik, att dessa skulle vägra. Detta vågade mecklenburgarna visserligen ej göra, men de fördröjde medgifvandet så länge som möjligt. Fyra år gingo innan förhandlingarna om denna sak voro avslutade (på våren 1580). Fyra gånger anhöll Kristoffer hos danske konungen om lejd för färden genom hans länder och farvatten, men svaret blef alltid nekande. Elisabeth ville därefter gå in på att bröllopet skulle firas i Mecklenburg, men Johan fann detta ovärdigt en kunglig svensk prinsessa.

I allt detta motstånd mot sitt giftermål såg Kristoffer ett djäfvulens verk. Den 23 september 1579 skref han till sin fästmo: "Och trots det att Asmodeus med all häftighet låter sig angeläget vara att hindra vårt kristliga förhållande, så lefva vi dock i det trösterika hoppet, att den trofaste Guden genom sin allmakt skall väl utföra detta sitt påbörjade verk, djäfvulen och allt hans anhang till trots. Men vi för vår person vilja i ingen måtto låta afskräcka oss genom hotelser och fara, utan ståndaktigt framhärda i vår af hjärtat gående trogna kärlek till Eder."

Slutligen inskeppade han sig i Danzig och kom, efter en stor omväg för att undvika Danmark, till Nyköping den 7 december 1580. Söndagen den 7 maj 1581 ägde bröllopet rum i Stockholm. Som Sverige just då hemsöktes af pesten, försiggick det utan all ståt och fest. Några veckor senare aiseglade det äkta paret till Mecklenburg med en ståtlig flotta af 13 svenska krigsskepp med en besättning af 2,100 man utom skeppsfolket. Brudskeppet hette "Hvita svanen". Bland uppvaktningen befunno sig fyra svenska riksråd: Sten Banér, Klas Bielke, Karl Sture och amiral Klas Flemming, hvilken vid intågshögtidigheterna skulle företråda konung Johan. Banérs och Stures gemåler ledsagade hertiginnan som hedersvakt.

Den 18 juni hölls det präktiga intåget i Wismar. I en ännu förefintlig samtida skildring beskrives noga såväl drabanternas och lakejernas dräkter — svart med röda atlasstrimmar — som den förgyllda vagnen med det af lejon uppburna svenska riksvapnet, men egendomligt nog ej hertiginnans toalett. Endast hennes solljäder synes hafva ådragit sig de goda Wismarbornas uppmärksamhet: "ett övermåttan skönt, af fjädrar förfärdigadt samt röd- och hvitmåladt instrument, hvilket hennes furstliga nåde höll för sitt ansikte, på det att hettan måtte afvärjas och luften kunna tillfläktas henne". Äfven fäster

man sig vid hennes vänliga sätt att hälsa, "så att hon förvärfvat sig stort lof af alla och äfven högeligen prisats för sin sköna gestalts skull".

Elisabeths utstyrelse var verkligen kunglig. Den representerade ett värde af 50,000 taler. Bland andra anmärkningsvärda saker förekom en dyrbar bonad framställande Gustaf Vasas ättartafla. Den befinner sig nu i Schwerins museum. Brudskatten belöpte sig på 100,000 taler.

Efter tre dagars festligheter i Wismar, hvilka bevistades af hertigarna Frans II af Lauenburg och Moritz af Sachsen såväl som af representanter för städerna Lübeck och Rostock samt många medlemmar af den mecklenburgska landtadeln, drog hela bröllopståget under kanonernas dån mot Gadebusch. Där hade hertig Kristoffer redan åren 1570 och 1571 låtit uppbygga åt sig ett slott, en enkel, tilldragande byggnad med rik och vacker terracottaornamentik. Där eller i Schönberg residerade han nu med sin gemål och fann för första gången i sitt lif ett verkligt hem vid sidan af en trogen och kärleksfull maka. Deras elfvaåriga äktenskap blef mycket lyckligt. År 1584 föddes i Schönberg deras enda barn, Margareta Elisabeth.

Efter Johan Albrekts död utbröto naturligtvis nya tvister inom den mecklenburgska furstefamiljen. Den döde hade i sitt testamente insatt sina två omyndiga söner som arvingar. Däremot protesterade Kristoffer: endast de två äldsta medlemmarna af ätten kunde blifva landsherrar i Mecklenburg. Hans afsägelse som omyndig ägde ingen giltighet. Som hans anspråk voro statsrättsligt obestridda, följde nu ändlösa förhandlingar, som togo en ända först med hans död, eftersom han inga manliga arvingar hade. Dessa stridigheter medförde mångahanda obehag. Men den förut så ensamstående hade nu funnit en familjekrets, i hvilken han fann deltagande och förståelse. Elisabeths bröder ingrepo till och med till hans förmån, liksom de öfverhufvud förhöllo sig mycket vänskapligt mot honom. I synnerhet var detta fallet med hertig Karl, som åtskilliga gånger besökte anförvanterna i Gadebusch. Men äfven Johan visade Kristoffer mycken uppmärksamhet; så skänkte han honom kanoner för armering af vallarna kring Gadebusch slott.

Kärleken till musik var gemensam för de båda makarna. Kristoffer kunde berätta mycket fängslande om sina egna upplevelser och hade öfverhufvud taget många intressen. Så sysselsatte han sig mycket med naturvetenskap. I en flygel af Gadebusch slott hade han ett "destillergemak", i hvilket han bedref alkemistiska studier. För sina underhållningar var han en vänsäll, godhjärtad herre och fader. Han och hans gemål läto ingen bedjande gå otröstad bort.

Den 28 februari 1592 hade paret i Tempzien ett gladt sammanträffande med Kristoffers syster, hertiginnan Anna af Kurland, och hennes barn. Vid afskedet var Kristoffer mycket vek till sinnes. Han kände sig svag och talade om återseendet på andra sidan grafven. Till en tjänare yttrade han, att han snart skulle utsläckas som ett ljus. Sedan ansattes han af kroppsliga lidanden. Den 3 mars företog han i ett härligt vårväder en färd på

Tempzienersjön. Följande natt afled han stilla och utan plågor i Elisabeths armar. Hans sista ord var "Jesus!"

Den 25 mars bisattes han i domen i Schwerin. Landets berömdaste predikant, Schlüsselburg, höll öfver honom en ännu bevarad likpredikan, hvori han prisade hans själs- och hjärtegåfvor samt stora fromhet.

Elisabeth återvände till hemlandet med sitt barn. Där dog hon, år 1597, ett år efter uppresandet af det i inledningen omtalade minnesmärket.

Till Högerens kvinnor!

Låten icke drifva ut eder ur vår förening (F. K. P. R.). Det vore en alltför stor förlust för F. K. P. R., om den icke fortfarande stöddes af kvinnor med olika lifsåskådningar och tillhörande olika partier. Det är så uppfostrande för medlemmarna att sammanträffa och få utbyta tankar med kvinnor af olika läggning, med alldeles olika syn på saker och ting. Dessutom är det ett kraftigt medel att ena och sammanföra vårt folk och söka förhindra den splittring, ja rent af fiendlighet som mer och mer tyckes tilltaga emellan de olika partierna och de olika samhällslagren. Det är en så vacker tanke, att kvinnor af skilda lefnadsförhållanden och skilda uppfattningar dock kunna uppskatta hvarandra och arbeta tillsammans i endräkt. Det var nog ett stort misstag af Centralstyrelsen att (af nyttighetsskäl som man väl tänkte) kränka föreningens neutralitet genom att själf förklara sig ämna understödja vänstern och ännu mera genom att bjuda högerens kvinnor tystnad, om de icke kunde för sitt samvetes skull understödja vänstern, hvilket dock högerkvinnorna i Centralstyrelsen tyckas ha åtagit sig, märkvärdigt nog. Det blir ju i alla fall att passivt understödja vänstern, om högerkvinnorna underkasta sig denna ukas.

Bättre än att utträda ur föreningen och mera gagnande för densamma synes det mig vara att inlägga en kraftig protest emot Centralstyrelsens tilltag att kränka neutraliteten, som är den enda grund, hvarpå en förening, hvilken vill omfatta alla rösträttskvinnor, hvad läger de än må tillhöra, kan hvila. Således, låtom oss alla stå kvar och öppet förklara att vi i vår taktik ämna följa våra grundsatser och alldeles icke ställa våra samveten under Centralstyrelsens kommando. Det ser ut som om Centralstyrelsen betraktade F. K. P. R:s medlemmar som dockor i en marionetteater. Nu draga vi på trådarna, upp vänsterkvinnor! Tyst högerkvinnor! Skulle nu vänstern icke visa tillräckligt nit för vår sak, nå, så draga vi på trådarna, upp högerkvinnor! nu skola vi pricka vänstern! —

Fröken Whitlock jublade "öfver den solidaritet mellan kvinnorna, som tagit sig uttryck i dagens beslut". Det var beslutet om neutralitetens faktiska upphäfvande genom vänsterns understödjande; men en solidaritet, som vinnes genom undertryckande af andras meningar, den är nog icke mycket värd. — För min del tillhör jag icke något bestämmt parti och kan just därför uppskatta de olika partier-

nas goda sidor. Mitt parti är rättfärdighetens, och således vill jag, att vi söka föra fram vår sak i rättfärdighetens tecken och icke offra det rätta för det (till synes) nyttiga.

Nu är det ju sant, att Centralstyrelsens beslut endast gäller för detta val och endast gäller för Centralstyrelsen själf och icke för F. K. P. R:s medlemmar. —

Vi äro fria kvinnor i en fri förening. Detta måste kraftigt framhållas.

Alltså, stannen kvar, högerkvinnor, och handlen i valtaktiken, som i allt annat, så som eder rättskänsla bjuder.

Mia Göransson,
Medlem af F. K. P. R.

Från allmänheten.

Högern och kvinnans politiska rösträtt.

Skulle någon högerkvinna vilja vara af den godheten och upplysa undertecknad om, huru det kan vara möjligt att vara anhängare af kvinnans politiska rösträtt och samtidigt tillhöra högerpartiet.

Grubblande.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, half år 90 öre.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Ung flicka

önskar plats i fam. 8-kl. läroverk, lannesöm och handarb., barnkär, musikalisk. Någon lön önskvärd. Svar till »Riks 25», Eskilstuna.

Enkel flicka önskar plats nu genast i bättre familj, är van vid barn och kunnig i sömnad samt villig deltaga i förekommande sysslor. Rek. finnas. Svar till »18 år», Hvetlanda.

Norrländska

af god familj, kunnig i hushållsgöromål och handarbeten söker plats i bättre familj där jungfru finnes. Är villig deltaga i alla inomhus förekommande göromål. Genomgått Fröken Hedda Cronius hushållsskola i Stockholm. Goda referenser presteras. Svar emotses tack-samt t. »Norrländska», Hernösand p. r.

Värmlandsflicka

af god familj, frisk och hurtig, önskar plats som hjälp o. sällskap i familj eller hos äldre dam. Goda referenser. Svar till »X», p. r. Kil.

Bildad flicka

21 år från godt hem önskar plats som sällskap och hjälp antingen hos ensam dam eller i fin familj. Kunnig i sömnad handarb. o. musik, skicklig i sång. Någon lön önskvärd. Svar till »Gladlynt», p. r. Landskrona.

Bättre flicka

med fina betyg och rek. från genomgången hushållsskola önskar plats i bättre, liten familj i Uppsala eller dess närhet att gå frun tillhanda. Svar till »Huslig», Karl-skoga p. r.

Rutinerad språkstenograf, maskinskrifverska och bokförelerska önsk. plats. Svar till »Korrespondent», Tidn. kont. Karlavägen 6.

Bättre ung flicka

önskar nu eller senare plats i fin och vänlig familj för att vara frun behjälplig i hvarjehanda (ej gröfre) sysslor, eller vid skötsel af barn. Svar tacksamt till »Bokhållaredotter», Östersund p. r.

Ung flicka

önskar komma i god familj för att mot fritt vivre lära och deltaga i husliga sysslor. Svar emotses tack-samt under sign. »S. S.», Orsa p. r.

LEDIGA PLATSER.**Vid Eslöfs högre samskola**

sökes manlig eller kvinnlig lärare i tyska, modersmålet och historia. Lön efter lag. Ansökningar torde snarast möjligt insändas till under-tecknad, skolans föreståndare. Eslöf den 1 september 1911.

T. Nyström.**För att undervisa 2 flickor och 2 gossar**

i kurserna för 2 och 4 klass vid elementarläroverk inst. höst- och vårtermin önskas en undervisningsvan och stadgad lärarinna. Svar med intyg om kompetens samt uppgift å löneanspråk sändas fortast möjligt till Komminister Has-selgren, Alanäset, Jämtlands län.

Lärarinna,

frisk, anspråkslös, önskas till den 10 å 15 september till hem på landet, att läsa i vanliga skolämnen och språk med en 10 års gosse samt undervisa honom och en 7-årig flicka i musik. Den som är villig deltaga i husliga göromål äger företräde. Lön enligt öfverenskom-melse. Svar med fotografi och ål-der till »Landthem» pr Malmkö-ping.

Småskollärarinna

med goda tjänstgöringsbetyg från mindre folkskola och folkskola önskar plats snarast möjligt, ordinarie eller vikarie. Svar till »Oviss», Svensk Läraretidnings exp., Stock-holm f. v. b.

Handarbets- o. Väflarinna,

äfvén kunnig i kläd- och lannesöm-nad, önskar plats i skola eller hem. Fina betyg och referenser. Svar till »1911», p. r., Örebro.

Öfversköterskeplats

ledig vid Uppsala hospital och as-syl den 1 nästkommande oktober. Kompetensvillkor: Utbildning i sjukvård, helst äfvén sinnessjukvård. Löneförmåner: 500 kronor per år och naturaförmåner; för den, som icke äger utbildning i sinnessjuk-vård, föregås den ordinarie anstäl-lingen af en profid med lägre lön. Ansökan med bifogade skol- och tjänstebetyg insändes till öfverläka-ren. Uppsala hospital och asyl, Uppsala.

Sinnessjukvård. Några friska och ordentliga flickor, öfver 20 år, kun-na få anställning som elever vid Uppsala Asyl. Villkor: 20 kr. pr månad och allt fritt. Efter ett års fullgod tjänstgöring erhålles 28 kr. pr månad och allt fritt, äfvén tjän-stekläder. Ansökningar åtföljda af frejde-, skol-, läkare- samt tjänst-göringsbetyg insändas till Öfverläka-ren, Uppsala hospital.

Föreståndarinna

för vår filial, Engelska Hattmagasi-net, Gäfle, skall tillsättas den 1 Okt. d. å.

Grundlig erfarenhet i hatt-, möss- och pälsvaruaffär samt god säljare-förmåga erfordras. Kompetenta sökande äga att insända sina an-sökningar med betyg, fotografi samt uppgift å ålder till Aktiebo-laget J. W. Haglund, Gäfle.

Kassörska

med skolunderbyggnad, fullt pålit-lig, säker i räkning samt bokhälle-ri och som dessutom äger goda rekommendationer, får genast plats. De, som äga vana i bageri och konditori äga företräde. Svar med foto, till »Icke under 22 år», under adress S. Gumælius' Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Såsom yngsta biträde å kontor

finnes plats ledig för yngre dam med elementarbildning. Företräde har sökande som är kunnig i maskinskrifning. Egenhändigt skrifvet svar till »A. G. A.», Dagens Ny-heters Annonskontor, Gustaf A-dolfs torg.

Bildad, barnkär flicka,

som spelar piano bra, och är in-tresserad af husligt arbete, villig att taga vård om 3 barn i ålder 5½, 4 och 2 år erhåller plats som familjemedlem i tjänstemannahem på landet i Västergötland, där jung-fru finnes. Svar med foto., rek. och pret. till »Husmors vän», adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stock-holm, f. v. b.

Husföreståndarinna

yngre, kompetent att på egen hand förestå hemmet å bättre ungherre i treflig, mindre östgötastad, finner anställning 15 okt. eller 1 nov. om fotografi och lönepretentioner insändas till »Vid Vättern», Sven-ska Dagbladets kontor, f. v. b., Stockholm.

En frisk, bildad flicka

om 25 å 30 år, kunnig i matlag-ning, bakning m. m. och villig att sköta hemmets alla sysslor — jung-finnes ej — får förmånlig plats i sörmländsk prästgård den 1 inst. oktober. Svar med referenser, lö-neanspråk och foto under adress: Doktorinnan Jeanna Wendell, Björn-lunda.

GYNNA ALLTID DAGNYS**ANNONSÖRER!****Kvinnliga arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-**Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

**Deposition
&
Sparkassa**

4¹ | 2⁰ | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns Eau de Cologne **ROYAL** är fortfarande oöfverträffad
Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

— Vid —

Professor Unmans Institut
börjar 2 Okt. ny (ett-årig) kurs i *Massage*
och *Sjukgymnastik*. Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Se
Löfmarks Möbelmagasin
Regeringsgatan 42
STOCKHOLM

Endast svensk tillverkning.

OBS.! Fredrika OBS.!
Bremer-Förbundet.

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgivare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.

Adr. Drottninggatan 54, Stock-
holm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

I alla boklädor i riket.

Länge har behovet af en verkligt god och tillfredsställande läsebok för småskolan gjort sig gällande. — Böcker, som söka fylla detta behof, äro de af **OLOF ROSENBORG** utgifna

ABC- och Läsebok I för Småskolor
af **OLOF ROSENBORG**. Illustrerad. Pris 60 öre. Lärfbands 75 öre.

Läsebok II för Småskolor

af **OLOF ROSENBORG**. Illustrerad. Pris 1 kr. Lärfbands 1: 25.

Läsebok I och Läsebok II i sammandrag
i ett band. Pris 85 öre.

Mindre Läsebok II för Småskolor.
(För de skolor, där Läsebok II kan anses för vidtomfattande.) 50 öre.

Läsetabeller 16 st.

till **OLOF ROSENBORGS** Läseböcker, uppklistrade på 8 st. pappskifvor med en tabell på hvarje sida. **Pris 8 kronor** för hela satsen. Rabatt lämnas till skolråd vld rekvisition hos

Aktiebolaget Normans Förlag, Stockholm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Sju praktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af **Karl Aspelin**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af **Hugo Gyllander**. 259 sidor. Med 45 illustrationer af **Ingeborg Uddén**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af **Harald Östenson**. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter **Jules Verne** af **Alfred Smedberg**. 312 sidor, 44 illustrationer af **Brita Ellström**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af **Marie Louise Charles G. Gordons** lif och stordåd, **ise Gagner**, 304 sidor, 33 illustrationer af **Edv. Berggren**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter **Kapten Marryat** af **Anna Gustafsson**. 296 sidor. 39 illustr. af **Nils Larsson**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och berättelser af **Harald Östenson**. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Tänk på de gamla!

STOCKHOLMS MUSIK-INSTITUT

Brahegatan 7 B. ö. g. III. Allm. Tel. 115 96

Höstterminen börjar den 15 sept. Anmälningstid den 13 och 14 september kl. 1/2 1—1/2 3 samt 1/2 6—1/2 7 e. m. Efter den 15 september anmälningstid och mottagningstid måndagar och torsdagar kl. 1/2 2—1/2 3. Prospekt tillhandahålles.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Gynna Dagnys annonsörer!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Invigningen af **Fredrika-Bremer-Förbundets** landthushållningsskola.

Det Internationella Kvinnoförbundets möte i Stockholm.
Af *E. K—n*.

Hvem har brutit neutraliteten? Af *Jenny Velander*.

Biograferna och Statens biografbyrå. Af *Anna Harpen*.

Gustaf Vasas yngsta dotter. II. Af *Sophie Charlotte v. Sell*.

Till Högerns kvinnor! Af *Mia Göransson*.

Från allmänheten.

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**